

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Nr 4 December 2008

LantbruksInfo

Foto: Karin Joelsson

Länsstyrelsen i Stockholms län
Hantverkargatan 29
Box 22067
104 22 Stockholm

Tel: 08-785 40 00 (vxl)
Fax: 08-650 77 40
Besök oss gärna på
www.ab.lst.se/lantbruk

Redaktion: Mette Kjöbek Petersen,
Jan Emmervall (ansvarig utgivare)

Tryckeri: Åtta.45 2008
ISSN 1651-8454

I detta nummer kan du bland annat läsa om:

Uppdaterad genomförandestrategi
Information om gårdsstöd och miljöersättningar
Inbjudan till lantbrukare runt Stavbofjärden
Flera mjölkproducenter har utökat och nybyggt
Utbetalning av företags- och projektstöd
Information om rådgivning och kurser

Lantbruksledaren

Nio år har gått sedan jag år 2000 började som lantbruksdirektör i Stockholms län och nu är det dags att gå i pension. Det har varit händelserika och givande år. Jag har träffat spännande, engagerade och intressanta människor. Jag har lärt mig mer om länet och jag har sett landsbygden utvecklas i en positiv riktning.

Under de här åren har vi lärt oss leva med att EU-stöden ständigt förändras, vi har sett antalet SAM-ansökningar öka, vi har infört elektroniska SAM-ansökningar, vi har fått tuffare krav på betesmarker och vi har fått in mycket bättre SAM-ansökningar.

Vi har fått ett nytt Landsbygdsprogram som lyfter fram företagande och lönsamhet och länsstyrelsen har fått möjlighet att bevilja pengar till alla landsbygdsföretagare. Det är en bra utveckling. En levande landsbygd förutsätter att det finns en stor bredd av företag för att kommunikationer och annan service ska fungera.

Vi har fått en efterlängtd regionalisering av Landsbygdsprogrammet. Det kan tyckas självklart att i ett land som är nästan 200 mil långt så måste insatta åtgärder anpassas till de förutsättningar som finns i olika delar. Det kan också tyckas självklart att de som är närmast berörda ska vara med och ta ansvar för sin egen utveckling. All utveckling, inte minst av företag, är beroende av att enskilda personer har idéer som de vill utveckla. Ett program kan aldrig styra utvecklingen men programmet kan, speciellt om det finns pengar, stimulera till utveckling och fungera som smörjmedel.

Stockholms län har många företagare som vill utvecklas på landsbygden. Sedan 2007 har vi hittills beslutat om 50 miljoner kronor till 130 olika investeringar. Det är glädjande men nu behöver vi fler ansökningar från företagare som vill utveckla landsbygden. Det är era idéer och era initiativ som styr hur utvecklingen kommer att bli inom länet.

Att investera i kompetensutveckling är mycket viktigt för företagare. Under de här nio åren har rådgivningen utvecklats dramatiskt. Tidigare kunde länsstyrelserna bara erbjuda kurser inom miljöområdet men nu kan vi också finansiera kurser i företagsutveckling. Ett välkommet tillskott för att kunna utveckla företagandet på landsbygden. Nytt från nästa år är att rådgivning i skogsfrågor har kommit in i Landsbygdsprogrammet. Den verksamheten sköts av Skogsstyrelsen.

Under några år har vi arbetat med att identifiera vatten som har mycket växtnäring och där det finns mycket åkermark. Vi kommer nästa år att erbjuda lantbrukare runt Stavsbofjärden i södra länsdelen rådgivning inom Greppa Näringen samt kurser i hur man anlägger våtmarker. Vi kommer också att ha andra aktiviteter som till exempel studieresor - allt för att stimulera att fler våtmarker anläggs. Blir resultatet bra kommer vi att göra motsvarande i norra länsdelen.

Mitt mål under de här åren har varit att arbeta för en levande landsbygd med lönsamma företag samt att företagen ska kunna utnyttja de möjligheter som finns i vår storstadsregion. Jag tycker att vi kommit en bit på väg. Jag ser också positivt på den fortsatta utvecklingen för landsbygden. Länet har skickliga lantbrukare och andra landsbygdsföretagare, vi har närhet till en stor marknad i Stockholm med många köpstarka konsumenter. Sist men inte minst har vi en närhet till en kompletterande arbetsmarknad.

Jag har också den bestämda uppfattningen att ett aktivt och lönsamt företagande på en levande landsbygd är en förutsättning för att en storstadsregion ska kunna utvecklas på ett bra sätt.

Tack för de här åren!

Jan Emmervall
Lantbruksdirektör

Uppdatering av genomförandestrategin

Under 2008 har länets genomförandestrategi för Landsbygdsprogrammet uppdaterats. Uppdateringen innebär i huvudsak att frågorna rörande skogsbruk har förts in i samarbete med Skogsstyrelsen. Vidare har uppgifter om *Utvald miljö* sammanställts och införts. I övrigt har en allmän uppdatering gjorts.

Länsstyrelsen har beslutat om den uppdaterade genomförandestrategin den 13 oktober 2008 och har där efter sänt den till Jordbruksverket för godkännande, vilket förväntas ske före årsskiftet.

Sven-Erik Svensson

Nya stöd till skogen

Skogen har också sin plats i Landsbygdsprogrammet. Skogsstyrelsen ansvarar för tre stöd med bäring mot skog: kompetensutveckling för ett hållbart skogsbruk, bevara och utveckla skogens biologiska mångfald och nyanläggning av ädellövskog.

Mer detaljerad information kring stöden samt ansökningsblanketter läggs under november 2008 ut på Skogsstyrelsens hemsida, www.skogsstyrelsen.se

Mer information om aktiviteter till kompetensutveckling inom skogsområdet kommer löpande i LantbruksInfo under 2009.

Maria Dahleman
Skogsstyrelsen, Stockholms distrikt

Gårdsstöd och övriga ersättningar

Genomförda utbetalningar - 2008

I år betalar Länsstyrelsen ut 65 procent av det totala beloppet för ansökta miljöersättningar. Summan är på 29,3 miljoner kronor.

De brukare som inte är med i delutbetalningen är till största delen brukare som sökt åtagande för betesmarker och slätterängar med särskilda värden. För dessa ersättningar måste åtagandeplanen vara klar för att en utbetalning ska kunna genomföras. I de övriga miljöersättningarna är mellan 95 - 100 procent av brukarna med i delutbetalningen och omfattar både bifall- och avslagsbeslut.

Kommande utbetalningar

Även i den kommande utbetalningen av betesmarker och slätterängar kommer det att saknas ett antal brukare. Detta beror på att åtagandeplanerna för dessa brukare inte är klara. Alla fältbesök är gjorda men arbetet med att skriva klart planerna kommer att pågå åtminstone fram till årsskiftet.

De brukare som haft kontroll sent på året och/eller hade mycket avvikelser vid kontrollen kan också få sina utbetalningar fördröjda. Jordbruksverket kommer eventuellt att skicka brev till de brukare som inte kommer med i den första utbetalningen av gårdsstödet.

Miljöersättningar och kompensationsbidrag

- 29 december 2008
- 30 januari 2009
- 27 februari 2009

Gårdsstödet och stöd för proteingrödor

- 29 december 2008
- därefter löpande veckovis from vecka 3.

Stöd för energigrödor

- 26 februari
- därefter löpande veckovis from vecka 10

Handjursbidrag

SJV planerar att göra en delutbetalning av handjursbidraget för 2008 i slutet av december och en slututbetalning i slutet av mars 2009.

Växelkursen för direktstöden 2008 är 9,7943 Euro.

Inför SAM-ansökan 2009

Utskick av ansökningsblanketter och information planeras att vara ute vecka 8 hos de lantbrukare som ansökte om stöd under 2008.

SAM-internet planeras att öppna under vecka 5 och vecka 8 ska SAM-internet vara klart för inskick. Lösenord kommer även i år att vara förtryckt på sammanställningsblanketten.

Sista ansökningsdag för SAM 2009 är planerat till **den 2 april 2009**. Detta datum gäller såväl SAM 2009 som ansökan om åtagande för miljöersättningar.

Kom ihåg att en ansökan om utbetalning måste göras varje enskilt år för att få ersättningarna utbetalda.

Mer information om SAM-ansökan 2009 kommer i nästa nummer.

Viveka Appeltofft

Foto: Mette Kjöbek Petersen

Verktyg för en renare Stavbofjärd

Vi bjuder in lantbrukare som bor kring Stavbofjärden till ett seminarium med fokus på minimering av utsläpp av kväve och fosfor.

På seminariet vill vi presentera hur vi kan använda oss av de verktyg som finns för att tillsammans minimera utsläppen. Målet är en renare Stavbofjärd samt sjöar och åar. Till exempel önskar vi att Kyrksjön och Lillsjön inte längre ska drabbas av algbloomingar.

Det finns en verktygslåda för att minska övergödningen. Verktögen är bland annat ersättning för anläggning och restaurering av våtmarker samt anläggning av skyddszoner och rådgivning inom projektet Greppa Näringen. Alla dessa aktiviteter ingår i Landsbygdsprogram för Sverige år 2007-2013. Dessutom arbetar Södertälje kommun parallellt med enskilda avlopp.

Genom ett riktad arbete för att begränsa läkage från lantbruk och enskilda avlopp kan vi också bidra till att nå flera miljö kvalitetsmål, främst *Ingen övergödning*, *Levande sjöar och vattendrag* och *Hav i balans* samt *Levande kust och skärgård*.

Program och informationsbroschyr kommer att skickas till alla som bor i området.

Datum: 19 februari 2009

Tid: kl 9.30-16.00, vi bjuder på lunch och kaffe

Plats: Gammelgården i Wij

Anmälan: senast den 5 februari 2009 till Annette Stolpe, 08-785 49 25 eller e-post annette.stolpe@ab.lst.se
Seminariet arrangeras av Länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med LRF och Södertälje kommun.

Hjärtligt välkomna!

Leader i Stockholms län

Arbetet med att bilda Leaderområden i Stockholms län fortskrider. Under hösten 2008 är läget följande: Sigtuna kommun ingår i *Leaderområdet Upplandsbygd* som i huvudsak består av områden i Uppsala län. Nykvarns kommun ingår i *Leaderområdet Inlandet* som i huvudsak består av områden i Södermanlands län. *Leaderområdet Utveckla Roslagen och Stockholms skärgård* har nyligen lämnat in sin utvecklingsstrategi till Länsstyrelsen för godkännande. Området består av delar av kommunerna Östhammar, Norrtälje, Österåker, Värmdö, Haninge och Nynäshamn.

Länsstyrelsen har beviljat projektstöd till en förstudie för att bilda ett Leaderområde inom Södertälje kommun. Förstudien bedrivs av den ideella föreningen *Hållbart Södertälje* med Hans von Essen som projektledare. Leader bygger på lokalt engagemang så det är angeläget att nu delta i och påverka arbetet vid informationsmöten eller genom direkt kontakt med dem som arbetar med förstudien.

Ambitionen är att hela länets landsbygd ska ingå i Leaderområden. En ansökan om att bilda Leaderområde görs genom att en utvecklingsstrategi utarbetas och ges in till Länsstyrelsen för godkännande. En sådan ansökan måste ha kommit in till Länsstyrelsen under år 2008 för att kunna behandlas. Områden där det inte pågår något arbete med att bilda Leaderområden som till exempel inom Ekerö, Upplands-Bro och Valentuna kommuner riskerar att missa möjligheten till lokal utveckling av landsbygden med Leaderpengar.

Sven-Erik Svensson

Satsningar på primärproduktion

Bland förprovade stallar i Stockholms län är det häststallen som dominerar. Det är även en del satsningar på byggnationer för nötkreatur, får och värphöns i länet.

Satsande mjölkproducenter

Positivt är att flera mjölkproducerande företag i länet under det senaste året har valt att bygga ut på ett eller annat sätt och därmed öka sitt koantal. Två företagare har exempelvis valt att bygga helt nya lösdriftstallar för cirka 120 kor med mjölkning i grop. Den gamla ladugården har därmed blivit utrymme för rekrytering, kalvningsboxar med mera. Genom att välja att mjölka i grop finns det en viss möjlighet till ytterligare utbyggnad och utökning av besättningsstorleken.

Andra företag har valt att installera mjölkningsrobot i en befintlig ladugård, för att förbättra sin arbetsmiljö.

Det har under de senaste åren också skett satsningar på byggnationer för rekryteringsdjur inom mjölkproduktionen samt stallar för dikor. Flera nybyggnationer av kalla lösdrifter har skett, men också en del om- och tillbyggnationer. Även i skärgården görs satsningar på byggnationer av djurstallar för att kunna ha kvar de betande djuren.

Stöd inom Landsbygdsprogrammet

Flera ny- och ombyggnationer har under innevarande budgetperiod av Landsbygdsprogrammet (år 2007-2008) skett med hjälp av företagsstöd. Dessa stöd ger möjlighet till bland annat investering och modernisering inom primärproduktion.

De stödberättigade kostnaderna är till exempel materialkostnad (endast nytt material), inköpta entreprenad- och konsulttjänster.

Kontakt till Länsstyrelsen

Det är viktigt att i ett tidigt skede ta kontakt med Lars Carlsson eller Anders Larsson för rådgivning om aktuella möjligheter att söka stöd.

Lena Andersson Webrink

Företagsstöd till primärproduktion under 2007-2008

	Miljoner kronor
Total summa	9,2
Mjölkproduktion	4,0
Nötkött	0,4
Får & get	1,3

Blanketter och anvisningar

Ansökningsblanketter och generella anvisningar kan hämtas på Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se. Välj *Blanketter och trycksaker* i vänstermenyn, Välj sedan *Stöd till landsbygden* och slutligen *Företags- och projektstöd*.

Foto: Lena Andersson Webrink

Anmäl din foderanläggning

Ett nytt foderanläggningsregister är nu driftsatt hos Jordbruksverket. Huvudskälet till detta är att via en god spårbarhet kunna säkerställa en hög skyddsnivå för människornas och djurens hälsa.

Du som anmälde dig som foderföretagare på SAM-blanketten 2006 finns registrerad men **behöver komplettera** med uppgifter om din foderanläggning. Du kan antingen anmäla/komplettera din foderanläggning via Jordbruksverkets e-tjänst som kan nås via hemsida www.sjv.se eller använda blanketter som finns att ladda ner från samma hemsida.

Rose-Mari Åkerström

Hästkluster i Mälardalen

I september samlades ett åttiotal personer från hästnäringen och offentlig sektor i Mälardalen till ett seminarium om näringsutveckling. Länsstyrelserna i Stockholm och Södermanlands län samt Hästnäringens Nationella Stiftelse var arrangörer. Frederic Chauvel från regionen Basse-Normandie i Frankrike berättade hur hästnäringen har organiserat ett hästråd för att ”kunna tala med en röst”. Vidare har man byggt upp ett hästkluster där företag, forskningen och offentlig sektor samverkar för att höja kvaliteten i tjänster och produkter och bli mer professionella och konkurrenskraftiga.

Kluster används i andra branscher som en metod till regional samverkan. Syftet är att dra nytta av gemensam forskning och kunskap. Det mest kända klustret är Silicon Valley i USA.

Flera projekt i Mälardalen, bland annat *Häst i Heby*, *Vision häst Värmdö*, *Kvalitetsutveckling Häst Sörmland* presenterades och eftermiddagen ägnades åt workshops om behov och utvecklingsmöjligheter i näringen. Deltagarna var överens om att någon form av samverkan inom näringen var önskvärt.

Arbetsgruppen för konferensen fick i uppdrag att arbeta vidare för att etablera ett hästklusterprojekt i Mälardalen. Projektskrivandet har påbörjats och i dagarna tas inledande kontakter med strukturfonderna.

Mälardalen har också varit representerad vid ett möte om hästnäringen i Bryssel. Vid mötet presenterade sig de olika regionerna och bildade ett nätverk för att stärka hästnäringens röst i EU sammanhang.

Arbetsgruppen för hästkluster i Mälardalen träffas igen den 25 november i Stockholm.

Mer information kontakta gunilla.sterner@ab.lst.se eller marianne.skantz@d.lst.se.

Gunilla Sterner

Företags- och projektstöd

Länsstyrelsen har fram till nu fattat 220 beslut om cirka 50 miljoner kronor sedan starten av Landsbygdsprogrammet den 1 januari 2007. Intresset för att söka företags- och projektstöd svalt lite under sommaren 2008 för att nu under oktober tagit fart igen.

Länsstyrelsen har fått in många ansökningar från trädgårdsföretag och traditionella jordbruksföretag. Även ett antal hästföretag samt företag lokaliserade i skärgården finns bland de sökanden.

I Länsstyrelsens värdering av en ansökan läggs stor vikt på affärsplanen som ska lämnas in tillsammans med ansökan om företagsstöd. Planen ska visa på lönsamhet i företaget och den påtänkta investeringen. För att en investering ska vara lönsam krävs oftast att den har en viss omfattning och att marknaden för produkten eller tjänsten är väl analyserad.

Ni som har tänkt att investera i ert företag kan kontakta lantbruksenheten för mer information.

Åtgärden Infrastruktur

En av möjligheterna i Landsbygdsprogrammet är att söka stöd för infrastruktur åtgärder. Åtgärden syftar till att öka konkurrenskraften för jord och skogsbruket. Stödet ges i form av ett projektstöd och lämnas till projektering, planering och utbildningsinsatser men inte till fysiska kostnader som anläggningsarbeten. Stödet uppgår till 50 procent av de stödberättigade kostnader dock max 50 000 kronor.

Anders Larsson

Länsstyrelsens hemsida
www.ab.lst.se

Ansökan om utbetalning av företags- och projektstöd

Ska du ansöka om utbetalning av företags- eller projektstöd får du komma ihåg att ansökan om slututbetalning ska ha inkommit till Länsstyrelsen innan det angivna slutdatum som finns under rubriken ”särskilda villkor” i ditt beslut om stöd.

Hinner du inte avsluta dina aktiviteter som ligger till grund för stödet måste du begära förlängning. En begäran om förlängning skickas till lantbruksenheten i god tid innan angivet slutdatum. Skriv din önskan om nytt slutdatum och undertecknar brevet innan du sänder in det.

Mette Kjörup Petersen

Inspiration från landsbygden i Italien

Den 16 oktober åkte 25 landsbygdsföretagare till Toscana i Italien under ledning av Sören Pettersson från rådgivningsfirman SorPet.

Det var en 6 dagars studieresa som skulle inspirera till både turism, lokal matproduktion och ge ett inblick i den italienska lantbrukarens situation. Programmet var från tidig morgon till sen kväll.

Sören Pettersson hade med stor hjälp av sin italienska vän Uberto Frondoni anordnat ett späckat reseprogram för oss.

Vi besökte kooperativ vintillverkning dit traktens bönder lämnade druvor. Vi fick även möjlighet till vinprovning. Lantbruken som besöktes var anslutna till konceptet Agroturismo a la Italia. Gårderna kunde erbjuda fina semesterlägenheter med pool och olika aktiviteter så som jakt, vandring, fiske och matlagning. Flera gårdar hade försäljning av egna produkter som till exempel olivolja, vin och grönsaker.

På en gård fick vi vara med om årets första pressning av olivolja - så kallad jungfruolja, som sedan serverades till lunchen.

Alla dagar hade kulturella inslag. Inte minst de långa måltiderna som bestod av många rätter från det Toskanska köket. Avnjutning av mat och dricka summerades till cirka 4 timmar per dag.

Under resan besöktes 3 gamla städer, Volterra, Lucca och Barga, som alla grundades av Etruskerna. Här fick vi även se geotermiska källor som bidrar till en viss del av Italiens energiförsörjning.

Flera besök gick till maskinstationer - till männens stora glädje. Det blev också tid med ett besök i en stor nationalpark på 23 000 hektar vid Medelhavet. Inne i parken finns bland annat en galoppbana som också är en typ av landsbygdsturism. Sista stoppet innan hemgång var lutande tornet i Pisa - som verkligen luttade!!

Det vi tog med oss hem var konceptet för Agroturismo som inte liknar vårt *Bo på lantgård* och maskinstationssystemet, som är anpassat efter att många mindre lantbruk inte har så många egna maskiner.

Tack Sören för en mycket trevlig och professionellt upplagt resa!

Åse o Anders Borg, Stegsholms gård

Tina o Rolf Norlin, Hammarby gård

Foton: Sören Pettersson

Kompetensutveckling för företagare på landsbygden i Stockholms län

Företagsutveckling

Länsstyrelsen har upphandlat aktiviteter från olika rådgivningsorganisationer. Det är därför viktigt att du uppmärksammar rätt namn och telefonnummer som är angivet vid just det du önskar att ta del av.

Landsbygdsprogrammet för Sverige år 2007-2013 har fokus på företagens lönsamhet och deras konkurrenskraft. Länsstyrelsen har bestämt att för kompetensutveckling inom området företagsutveckling ska en deltagaravgift tas ut. **Största delen av aktiviteten bekostas dock inom Landsbygdsprogrammet som finansieras av EU och Svenska staten.**

Vi hoppas att du som företagare på landsbygden kan utveckla ditt företagande genom att delta i en eller flera aktiviteter som finns på följande sidor. Har du önskemål om andra aktiviteter är du välkommen till att kontakta Mette Kjöbek Petersen på telefon 08-785 41 97 eller e-post mette.petersen@ab.lst.se.

Mette Kjöbek Petersen

Rådgivningscheck

Känner du ett behov av att diskutera ideer till utveckling av ditt företagande med en rådgivare?

Vill du konsultera en rådgivare som Länsstyrelsen inte har något avtal med finns det nu en möjlighet till ekonomisk stöd i form av en rådgivningscheck. En rådgivningscheck ger dig rätt till rådgivning till ett värde av maximalt 5 000 kronor. Du väljer själv rådgivare och det är du som bestämmer ämnet för rådgivningen. Du är också den som ansvarar för att rådgivningen håller den kvalitet du önskar. Det är dock ett måste att aktiviteten ska vara förenliga med Landsbygdsprogrammet för Sverige 2007-2013.

Intresseanmälan

För att få en rådgivningscheck ska du fylla i en blankett och beskriva ditt behov av rådgivning i korthet. Rådgivningschecken får du först när du har skickat en ifylld blankett till Länsstyrelsen. Kontakta Mette Kjöbek Petersen, Lantbruksenheten, telefon 08-785 41 97 eller e-post mette.petersen@ab.lst.se för att anmäla ditt intresse.

Enskild rådgivning

Funderar du på att utveckla ditt företag med nya verksamhetsgrenar eller satsa inom den befintliga verksamheten?

SorPet kan hjälpa dig att gå igenom affärsplanen, titta över och ger synpunkter på ekonomi och kalkyler, ge tips på vilka bidragsmöjligheter som finns för projektet och hjälpa till med att knyta kontakter med andra som gör liknande projekt eller byggnationer

Boka en tid för enskild rådgivning vid att ringa till Sören Pettersson, SorPet, telefon 070-300 08 44.

Planerar du din verksamhet?

Ramböll Management erbjuder dig en fyradagars kurs i affärsplanering och strategisk utveckling. Kursen ger dig lätt tillgänglig information och verktyg för att kunna ge dig större trygghet i dina beslut och ett individuellt stöd för din verksamhet.

Tid: den 16 och 17 februari samt den 9 och 10 mars 2009. Alla dagar kl. 9.00 – 15.30.

Anmälan: senast den 10 februari 2009, till Ramböll Management, telefon 08-562 49 450 eller e-post stockholm@r-m.com.

Deltagaravgift: 1 600 kronor exklusive moms. Kursmaterial och lättare lunch samt kaffe ingår.

Lönsam binäring i Mälardalen

LRF Mälardalen startar ett utvecklingsprojekt för biodlare. Syftet är att bidra till ökad kompetens, utveckling och lönsamhet för de biodlare som idag bedriver biodling på företagsmässiga grunder eller står i begrepp att utvidga till företagsmässig nivå.

Aktiviteter som seminarier, kurser, utbyten och studiebesök startar i januari 2009 och kommer primärt att genomföras i Enköping.

Aktiviteterna omfattar marknad, nya affärsinriktningar och driftsformer, ekonomi och lönsamhet samt produktion och växande.

Projektet är ett resultat av att biodlare i regionen under våren 2008 avsatt engagemang och tid att bidra till en projektstödsansökan inom Landsbygdsprogrammet.

Mer information kontakta Folke Brinckmann, telefon 0171-41 76 55 eller folke.brinckmann@lrf.se.

Utveckla din köttproduktion

Länsstyrelsen har upphandlat olika aktiviteter till utveckling av en lönsam köttproduktion hos HS Konsult i Uppsala.

För alla aktiviteterna är målgruppen kvinnor och män som är verksamma i företag som är belägna på landsbygden i Stockholms län. Övriga deltagare är hjärtligt välkomna på kurserna i mån av plats.

Enskild rådgivning

Du som är köttproducent i Stockholms län – har nu chansen att få ett besök av en företagsrådgivare från HS Konsult. Rådgivaren vill vara ditt bollplank när du funderar på hur du vill utveckla din verksamhet inom nöt- lamm- eller grisproduktionen.

Det kan handla om en planerad utbyggnad, ändrad produktionsinriktning, eller en åtgärdsplan för att höja lönsamheten. Du kanske vill utreda samverkansmöjligheter med andra företag eller utveckla management för förbättrad arbetsorganisation i företaget. Eller funderar du på att förädla dina produkter under eget varumärke och skapa nya säljkanaler mot konsument?

Rådgivningen är kraftigt subventionerad av Landsbygdsprogrammet och du betalar endast 750 kronor exklusive moms för en rådgivning.

Ring HS Konsult för att få kontakt med en hushållsrådgivare, telefon 018-56 04 00.

Utveckla ditt grisfoder

Utvecklingen mot att hitta nya proteinfodermedel som kan ersätta de foder som ingår i den konventionella produktionen går snabbt. Grovfoder är en dåligt utnyttjad resurs där det finns en potential för att ersätta den dyrare spannmålen. Inom ekologisk grisproduktion krävs 95 procent ekologiskt foder år 2010 och 100 procent två år senare.

På kursen diskuteras proteinfodermedel och deras användbarhet och näringsvärde, grovfodrets möjligheter och inverkan på hälsan samt hur man blandar sitt eget foder, torrt eller blött. Gårdsexempel tas upp till diskussion. Föreläsare är forskare från SLU samt Anders Andersson, Lantmännen.

Tid: den 11 februari 2009

Plats: Blå Wingan, Knivsta

Kursavgift: 650 kronor inklusive moms. Lunch och kaffe ingår.

Anmälan: senast den 30 januari 2009 till HS Konsult, telefon 018-56 04 00 eller e-post hskonsult@hush.se. Information av Maria Alarik, telefon 018-56 04 07.

Hur säljer du ditt nötkött?

Idag händer det mycket på marknaden och prissättningen på nötkött varierar beroende på försäljningsätt och avtal. Denna kursdag vänder sig till nötköttsproducenter som vill veta mer om olika sätt att sälja sitt nötkött och få ökad kunskap om marknaden och dess spelregler.

- Therese Strand från Taurus pratar om marknaden för nötkött och om att vara en bra affärspartner genom att leverera rätt vara och få ut rätt pris!
- Lokala koncept – vad är för- och nackdelar med detta? Lantbrukare berättar om hur det är att sälja köttet i egen regi.
- Representanter från de olika slakterierna i området, stora som små, medverkar.

Tid: den 18 februari 2009 kl. 10-16

Plats: Taxinge bygdegård

Deltagaravgift: 650 kronor exklusive moms. Lunch och kaffe ingår.

Anmälan: senast den 9 februari 2009 till HS Konsult, telefon 018-56 04 00 eller e-post hskonsult@hush.se. Kontakta Maria Alarik för mer information, telefon 018-56 04 07.

Marknadsföring för småskaliga köttproducenter

Hur säljer man framgångsrikt sina produkter till butiker, restauranger och storhushåll? Kursen tar upp frågor som:

- Hur gör man en marknadsundersökning och hittar lämpliga kunder?
- Hur genomför man ett säljsamtal som leder till en affär?
- Vilka krav har restauranger och butiker på mig som leverantör och på mina produkter?

Kursen behandlar i första hand kött och chark, men riktar sig även till andra livsmedelsproducenter. Representanter från butik och restaurang medverkar.

Tid: den 27 januari 2009, kl 9-17.

Plats: Sigtuna.

Deltagaravgift: 500 kronor exklusive moms. Kostnad för lunch och kaffe tillkommer.

Anmälan: senast den 15 januari 2009 till HS Konsult på telefon 018-56 04 00 eller e-post hskonsult@hush.se. Information av Ylva Åkerfeldt, HS Konsult på telefon 018-56 04 38.

Utveckla ditt turistföretag

Den mångkulturella måltiden

Utbildningen riktar sig till alla landsbygdsföretagare som arbetar med turistverksamhet, så som caféer och *Rum & frukost* verksamhet. Kursen ger information om mat ur de fem världsreligionernas perspektiv och förslag på praktiska lösningar för olika måltidssituationer.

Tid: den 18 februari 2009, kl 9.30-15.30.

Plats: Överjärva gård, Solna.

Deltagaravgift: 600 kronor exklusive moms. Kostnad för lunch och kaffe tillkommer.

Anmälan: till Ellinor Moberg, matkonsult, HS Konsult på e-post ellinor.moberg@hush.se eller telefon 08-508 616 20.

Ta hand om din matöverkänsliga gäst

Utbildningen riktar sig till alla landsbygdsföretagare som arbetar med turistverksamhet, så som caféer och *Rum & frukost* verksamhet. Kursen ger teoretiska kunskaper om specialkost vid t ex allergi, celiaki och laktosintolerans för att bättre kunna lösa gästernas behov.

Tid: 18 mars 2009, kl 9.30-15.30.

Plats: Norrtelje Brenneri, Lohärad (Söderby) ca 1,5 mil nordväst om Norrtälje.

Deltagaravgift: 600 kronor exklusive moms. Kostnad för lunch och kaffe tillkommer.

Anmälan: till HS Konsult på telefon 018-56 04 00 eller e-post hskonsult@hush.se.

Information av Karin Wiberg på telefon 018-56 04 25 eller karin.wiberg@hush.se.

Livsmedelshygien för småskaliga livsmedelsföretagare

Kursen riktar sig till småskaliga livsmedelsföretagare på landsbygden och aktiva inom landsbygdsturism. Ämnen som diskuteras är bland annat ansvar, spårbarhet, egenkontroll, hygienpolicy och orientering om HACCP.

Tid: Dag 1: den 8 december 2008 och dag 2: den 19 januari 2009. Kl. 9.30-15.30 båda dagarna.

Plats: Uddby Gård, Tyresö.

Deltagaravgift: 800 kronor exklusive moms. Kostnad för lunch och kaffe tillkommer.

Anmälan: senast 27 november till HS Konsult, telefon 018-56 04 00 eller e-post hskonsult@hush.se. Information av Karin Wiberg på telefon 018-56 04 25 eller karin.wiberg@hush.se.

Greppa Näringen

Enskild rådgivning

Du som är lantbrukare och är medlem av projektet *Greppa Näringen* har möjlighet till kostnadsfri rådgivning.

Vi har upphandlat rådgivning med fyra olika aktörer. Du är välkommen att kontakta rådgivarna direkt eller Cecilia Norén, e-post cecilia.noren@ab.lst.se.

Rådgivare

SorPet, Sören Pettersson,
telefon 0156-202 45 eller 070-30 00 844

VÄXTråd, Jon Orvandal,
telefon 0171-265 27

Associera Rådgivning, Wijnand Koker,
telefon 08-551 507 41 eller 08-551 572 21

HS Konsult, Johan F Andersson,
telefon 018-56 04 24

EkoNord

EkoNord är Nordens största mötesplats för ekologiska, när- och lokalproducerade livsmedel. Den 17 maj 2009 slås portarna upp för *Interfood med EkoNord och Wine & Spirits*. Mässan arrangeras av Svenska Mässan i Göteborg tillsammans med Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Vem kan ställa ut på Interfood/EkoNord?

Du som producerar, förädlar, säljer eller på annat sätt arbetar med ekologiska, lokal- och närproducerade livsmedel är välkommen som utställare. Även föreningar, nätverk inom ekologisk, lokal- och närproduktion som hanterar och/eller förädlar livsmedel kan delta.

Villkor och tillvägagångssätt

Det finns möjlighet att söka stöd. Se villkoren på www.o.lst.se under ämnet *Lantbruk* och rubriken *EkoNord*. Stödet kan sökas av producenter från hela landet.

Hur skall du göra som utställare?

Kontakta **Marta Göransson**, 0521-60 56 77 eller 0706-94 38 30 för information om stödet.

Registrera dig som utställare, ring Marta Göransson, alt. Svenska Mässan 031-708 80 00 eller gå in på www.interfood.se.

Ansökan ska vara på Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Box 767, 451 26 Uddevalla **senast den 31 januari 2009**.

Stöd och bidrag till din verksamhet

Ramböll Management erbjuder en kurs om de offentliga stöd och bidrag som du kan söka för utveckling av ditt företag och projekt.

- Vilka krav ställs på dig och din verksamhet?
- Hur utformas en ansökan på bästa sätt?

OBS. Kursen behandlar inte direktstöd (gårdsstöd) eller andra former av jordbruksstöd.

Tid: Den 11 februari 2009 kl. 09.00 – 15.30.

Deltagaravgift: 500 kronor exklusive moms. Lättare lunch och kaffe ingår.

Anmälan senast den 6 februari 2009 till Ramböll Management, telefon 08-562 494 50 eller e-post stockholm@r-m.com.

Foto: Paulina Liljander

Marknadsdag om Grönsaker och Bär

Sverige är långt ifrån självförsörjande när det gäller odling av grönsaker och bär. Detta gäller i synnerhet i Stockholmsregionen. Efterfrågan är betydande men produktionen av grönsaker och bär är försumbar.

Du inbjuds till en Marknadsdag med information från både större och mindre marknadsaktörer.

Dagen är både för odlare som har visioner om en storskalig produktion, såväl som för odlare med produktion i en mindre skala.

De inbjudna marknadsaktörerna kommer att berätta om vilka produkter de önskar skall finnas i Stockholmsområdet och hur dessa kan finna sin väg till slutkund. Marknadsaktörerna är Moek (Mellansvenska odlares ekonomiska förening), Grönsakshallen Sorunda AB, Årstiderna, Samodlarna och representer från detaljhandeln.

Tid: den 11 december, kl 10.00 – 16.00.

Plats: Ulvhalls Herrgård, Strängnäs. www.ulvhall.se

Deltagaravgift: 215 kronor exklusive moms. Mat och kaffe ingår.

Anmälan: senast den 8 december till LRF Mälardalen på malardalen@lrf.se eller 0171- 41 76 34. Mer information av Marcus Söderlind 0413-55 90 33 eller Folke Brinckmann 0171-41 76 55.

Dagen arrangeras av Tillväxt Trädgård, LRF-GRO, LRF Mälardalen, LRF Sörmland, Östergötland & Örebro, Länsstyrelsen i Västmanlands län och Lovang Lantbrukskonsult AB.

Krängliga och tidskrävande regler?

Ramböll Management erbjuder nedanstående översiktsskurser som ger dig en introduktion till gällande regelverk och de krav myndigheterna ställer på din verksamhet.

Deltagaravgift: 500 kronor exklusive moms per dag. Lättare lunch samt kaffe ingår. Vid anmälan till flera dagar 400 kronor exklusive moms per dag.

Anmälan: senast en vecka innan kursstart till Ramböll Management, telefon 08-562 494 47 eller e-post stockholm@r-m.com.

Jordbrukslagstiftning (1 dag)

Under kursen går vi igenom de viktigaste lagarna och reglerna inom jordbruksområdet, samt de krav som ställs på ett jordbruksföretag. Transportlagstiftning – vad ska ske före, under och efter transporten? Rapportering och dokumentation knuten till produktionsplatser/djurinnehav, Djurskyddslagstiftning, Foderlagstiftning, – hur uppfyller jag spårbarhets- och hygienkraven?

Tid: Den 18 februari kl. 9.00 – 15.30.

Miljölagstiftning (1 dag)

Under kursen går vi igenom de viktigaste lagarna och reglerna inom miljöområdet, samt de myndighetskrav som ställs på ett jordbruksföretag. Miljöbalkens krav på lantbruk – anmälnings- respektive tillståndspliktiga lantbruk, miljöskyddsbestämmelser, bekämpningsmedel, kemikaliehantering, avfallshantering och gödselhantering.

Tid: Den 19 februari kl. 9.00 – 15.30.

Livsmedelslagstiftning (2 dagar)

Under kursen går vi igenom de viktigaste lagarna och reglerna inom livsmedelsområdet, samt de myndighetskrav som ställs på ett jordbruks- och/eller livsmedelsföretag. Följande områden behandlas: Godkännande respektive anmälan av livsmedelsanläggning, hygien och spårbarhet, vad innebär HACCP och hur uppfyller jag de dokumentationskrav som finns?

Tid: den 12 och 13 februari kl. 9.00 – 15.30.

Alla kurser som ges av Ramböll Management äger rum på Krumakargatan 19, Stockholm (Södermalm, T-station Mariatorget). Kursmaterial ingår.

LantbruksInfo med e-post

Vi har vid utskick av detta nummer av LantbruksInfo skickat e-post till alla lantbrukare som har upplyst sin e-post adress. Detta har vi gjort för att ge den enskilda lantbrukaren en möjlighet till att få informationen snabbare och i fortsättningen göra ett miljömedvetet val.

Du som i fortsättningen vill ta emot en elektronisk version av LantbruksInfo ska skicka en bekräftelse till lantbruksinfo.stockholm@ab.lst.se. Ange ditt kundnummer (AB), e-postadressen och att du accepterar enbart elektronisk utskick. Du ansvarar själv för uppdatering vid ändring av e-postadress.

Adressändringar

Om du har ändringar till din adress eller vill anmäla intresse för ett elektronisk utskick av kursinformation ber vi dig i första hand skriva till Landsbygdsutveckling@ab.lst.se så att informationen blir korrekt införd. Har du inte e-post är du såklart välkommen att ringa till oss.

Annette Stolpe

Mette Kjörbek Petersen

LantbruksInfo ges ut inom Landsbygdsprogrammet för Sverige år 2007-2013

Lantbruksenheten:

Emmervall Jan	Lantbruksdirektör	785 49 07
Andersson Webrink Lena	Förprovning djurstallar	785 49 36
Appeltoft Viveka	Ansvarig för gårdsstöd, Samordnare av SAM	785 49 33
Carlsson Cathrine	Ansvarig för återkrav, SAM-handläggning, Företagsstöd, Projektstöd	785 49 44
Carlsson Lars	Företagsstöd, Projektstöd, Startstöd	785 49 28
Dahlberg Camilla	Fältkontroller	785 49 18
Florman Anna-Karin	SAM-handläggning, Husdjur	785 42 37
Hammarbäck Peter	SAM-handläggning, Åtagandeplaner	785 49 01
Joelsson Karin	SAM-handläggning	785 42 93
Kjörbek Petersen Mette	Ansvaring för kompetensutveckling, Lantbruksinfo	785 41 97
Larsson Anders	Företagsstöd, Projektstöd, Startstöd	785 49 14
Lennmo Emma	SAM-handläggning,	785 49 12
Liljander Paulina	SAM-handläggning,	785 53 21
Nigell Richter Kristina	Ansvarig för miljöstöd, SAM-handläggning	785 49 19
Norén Cecilia	Bifrågor, Stallgödselfrågor, Greppa Näringen, SAM-handläggning	785 49 11
Olsson Karin	Fältkontroller	785 49 02
Pettersson Åsa	Kompetensutveckling	785 49 32
Rojas Alvarado Juan Carlos	SAM-handläggning, Fältkontroller	785 49 40
Sjöstrand Christina	Företagsstöd, Projektstöd, Ekonomi	785 49 09
Stolpe Annette	Registrator	785 49 25
Strömberg Maria	SAM-handläggning, Förprovning djurstallar, Återkrav	785 49 38
Stålnacke Pia	Vattenhushållning, Våtmarker	785 49 31
Svensson Sven-Erik	Fastighetsfrågor och planering, Företagsstöd, Projektstöd	785 49 04
Tykesson Johannes	Kontrollansvarig, SAM Internet	785 49 20
Åkerström Rose-Mari	SAM-handläggning, Tvärvillkor	785 49 37